

ERTEREYA KUNAMA KOIBISA DEMOKRASIYA SUNADA (ERKUKODISU)
ዲሞክራሲያዊ ምንቅስቃሴ ሓርነት ኩናማ ኤርትራ (ዲሞሓኩኤ)
الحركة الديمقراطية لتحرير كوناما اريتريا
DEMOCRATIC MOVEMENT FOR THE LIBERATION OF THE ERITREAN KUNAMA (DMLEK)

መግለጺ ደገፍ ውድብ ደምሓኩኤ፡
ንሓባራዊ መግለጺ ሓሙሽተ ፖለቲካዊ ውድባት
ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ።

ብሕጊ በረካ ዝምራሕ ዘሎ ስርዓት ህግደፍ፡ ኣብ ውሽጢ ሃገርና ንዝረአዩ ጸገማት ኮኑ ምስ ጎረቤቲ ሃገራት ንዝፍጠሩ ግርጭታት፡ ብሓይሊ ናይ ምፍታሕ ስጉምቲ ብምውሳድ፡ ከምኡ እውን ኣብ መንጎ ብሄራት ኤርትራ ዘይምርድዳእን ጽልኢን ኣብ ልዕሊ ምስዋሩ፡ ምስ ጎረቤቲ ሃገራት ዘይፍትሓዊ ኩናት ብምብራሕ እዚ እዩ ዘይበሃል ኣሽሓት መንእሰያት ኤርትራ ብከንቱ ክሓልቁ ገይሩ እዩ። ህግደፍ ንኤርትራ ኣብ ዓቢ ቤት ማእሰርቲ ቐይሩ፡ ዜጋታት ዘይወግሉዎ ወንጀላት ብሓይሊ ብምስካም ኣብ ሞቕሕ የእትዩ ህይወት ኣሽሓት ዜጋታትና ኣጥፊኡ እዩ። በዚ መሰረት ኸኣ ኤርትራ ኣብ ተቐጻሊ ረመጽ ዝተቀየረቶ ኤርትራዊ ዜጋ፡ ብሰላም ናይ ምንባር ተሰፍኡ ጸልምቱዎ ክይፈተወ ሃገሩ ገዲፉ እግሩ ኣብ ዘምረሐ ሃጽ ኢሉ ኣብ ዝጠፍኣሉ ዘሎ ወቅቲ፡ ኣብ ምድረ በዳታትን ባሕሪን ዘጋጥሞ ዘሎ ቅዝፈት እቲ ወትሩ እንሰምዖ ዘሎና እዩ። ህግደፍ ካብ ግጉይ መንገዱ ዘይምለስ ስርዓት ብምዃኑ፡ ህዝቢ ኤርትራ ሰሚሩ ካብ ገጽ ኤርትራ ከጥፍኦ እዩ ዝግባእ። ስለዚ ህዝቢ ኤርትራ እንድሕሪ ተወዲቡን ሰሚሩን ክዕወት ከም ዝኸለል፡ ብኣንጻሩ እንተዘይሰሚሩን ዘይተወዲቡን ካብዚ ወዲቁዎ ዘሎ ዓዘቕቲ ከምልጥ ከም ዘይክእል ብምርዳእ፡ ሓድነቱ ኣትሪሩ ንስርዓት ህግደፍ ንምውጋድ ኣብ ቃልሱ ክጸንዕ ይግባእ።

ዲሞክራሲያዊ ምንቅስቃሴ ሓርነት ኩናማ ኤርትራ (ዲሞሓኩኤ) ዲክታቶሪያዊ ስርዓት ህግደፍ ንምውጋድ፡ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ንምጥርናፍ፡ ተራ ውድባት ኤርትራ ወሳኒ ምዃኑ ብምእማን፡ ካብ 1999 ምምስራት ምሕዝነት ሓይሊታት ኤርትራ ጀሚሩ፡ ምስ ውድባት ኤርትራ ዘለዎ ዝምድና ብምጥንኻር፡ ንምውጋድ ስርዓት ህግደፍ እጃሙ ኣበርኪቱ እዩ። ሓድነት ሓይሊ ምዃኑ ኣብ ባይታ ንምርግጋጽ፡ ውዳቤኡ ብምጥንኻር ንህዝቢ ኤርትራ ሓራ ንምውጻእ ኣብ መዳይ ዲፕሎማሲን ወታሃደራዊ ስርሓት ርኡይ ዓወታት ንምሕፋስ፡ ሰፍ ዘይብል መስዋእቲ ክፈሉ እዩ። እዚ ምጥርናፍ ማዕቢሉ ኤርትራዊ ዲሞክራሲያዊ ኪዳን ምስ ተመሰረተ እውን፡ እቲ ናይ ሓባር ቃልሲ ንክጥንክር ካብኡ ዝድለ እጃም ኣበርኪቱ እዩ። ዲሞሓኩኤ፡ ኤርትራዊ ዲሞክራሲያዊ ኪዳን ተጠናኺሩ ንክቅጽል፡ ካልኦት ውድባት ምቅባል ኣድላይ ምዃኑ ሓሳብ እንተቐረበ እውን፡ ንለውጢ ድልዎት ዘይኮኑ ኣባላት ኪዳን ውልቀ ውድባት፡ ነዚ ሓሳብ እዚ ብምንጻግ ካብ ሕጊ ወጻኢ ብፋሉል ምኻድን ዲሞክራሲያዊ ጸጋታት ብኣግባብ ኣብ ባይታ ንክይሰርሑ ዓንቅጾም ስለዝሓዙዎ፡ ሓደ ሓደ ኣባላት ኪዳን ብብሓደ ካብቲ ጽላል ክወጹ ባብ ከም ዘርሓወ ዝፍለጥ እዩ። ኣብ ልዕሊ እዚ፡ ኣብ

ግዜ ብረታዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ዝነበሩ ድሑራት ኣረኣኢያታት ብምስዕራር፡ ጅብሃ- ሻዕቢያ፣ መታሕት-ከበሳ፣ ኢስላም- ክርስትያን ዝብሉ ፈላላይ መንገዲ ብምክታል፡ ንኣባላት ኪዳን መቐቂሎምም እዮም። እዚ ከይዲ ኣብ መንጎ ኣባላት ኪዳን ምጥርጣር ፈጠሩ፡ ምትእምማን ኣብ ልዕሊ ምጥፍኡ፡ ኣብ ቅነዕ መስመር ዘይኮነ ኣብ ጉጅለታት ተኸፋፊልካ ካብ ሕጊ ወጻኢ ቃሕ ከም ዝበለካ ንምኻድ ንምውሳን ዓቢ ግደ ተጻዊቱ እዩ።

ኪዳን ኣብ ቃልሲ ብዙሕ ጸገማትን ብኩራትን ዝነበሮ ጽላል እዩ። ሓቢርካ ምቅላስ ናብ ዓወት ዘበጸሕ እንኮ መንገዲ ኮይኑ፡ ተሰማሚዕካ ንጉዳያት ብሕጊን ዲሞክራሲያዊ መንገዲን ፍታሕ ንምሃብ፡ ካብ ፖለቲካ ነጻ ዝኾኑ ሲቪክ ማሕበራትን ካልኦት ተቐዋሚ ውድባትን ዘሳትፍ ሰፊሕ ግንባር ንክምስረት ሓሳብ ቀሪቡ። በዚ መሰረት ብዋዕላ ኣቢሉ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ (ባይቶ) ተመስሪቱ። ኣብ ምምስራት ባይቶ እንተኾነ እውን፡ ብዙሕ ዕንቅፋታትን ጸገማትን እንተነበሩ እውን፡ ኣብ ስራሕ ምስ ተኣተወ ብከይዲ እንዳተፈትሑ ይኸዱ ብዝበል እምነት ክኸይድ ጸኒሑ። ኮይኑ ግን ንባይቶ ኣብ ምጥንኻርን ነቶም ዝተራእዩ ጸገማት ብውሕሉል ፈቲሕካ ንህዝቢ ኤርትራ ካብ'ዚ ኣራዊት ዝኾነ ስርዓት ኣብ ምንጋፍ ዘትከለ ቃልሲ ኣብ ክንዲ ምክያድ፡ ውልቀ ጥቅምምን ህርፋን ስልጣኖም ንምርዋይ፡ ከም ዝተሃንደዱ ማንም ደላይ ሰላምን ለውጥን ዘይክሕዶ ሓቂ እዩ። ላዕለዎት መራሕቲ ኪዳን ምስ ጸቢብ ጉጅላዊ ሒሳባቱን ኣረኣኢያኡን ተሳኒዶ ንዘይከይድ ውድብ መዓልታዊ ምትኹታኽን ብኡ ኣቢሉ ንምፍራሱ ከም መትክል ስለዝሓዞ፡ ዲሞክራሲ ሓሳብካ ብነጻ ናይ ምግላጽ መሰል ተጠቂሙ ንዘቅረቦ ሕቶን ርእይቶን ንምውቃዕ ከም ዓቢ ዕማም ተዋፊሩሉ እዩ። ዲሞክራሲ ነዚ ዘይዕጸፍ ዲሞክራሲያዊ መሰል እዚ ተጠቂሙ ኣብ ሕቶ ውጽዕ ህዝቢ ኩናማን ዘለዎ ኣረኣኢያን ግልጺ ንምግባር፡ ጉዳይ ስወእ ሓምድ ኢድሪስ ዓወተ ኣመልኪቱ ሕቶ ምስ ኣቕረቦ፡ እንተተገፋዕካ እውን ኣይትሃረብ፤ ንሕና ካብ ዝበልናካ ሓሊፍካ ኣፍካ ኣይትክፈት፤ ነዚ ሕቶ እዚ ብምልዓልካ ኤርትራዊ ኣይኮንካን፤ ካብ ደንበ ተቐውሞ ክትስጎግ ኢኻ ኣብ ዝብል ፈኽራ ብምእታው፡ ሽም መራሕቲ ውድብ ብምንእኣስ፡ ስጉምቲ ንምውሳድ ሰፊሕ ፕሮፖጋንዳ ኣካይዱ። ኣብ'ዚ እዋን እዚ፡ ኣብ ባይቶ ዝተፈላለዩ ፖለቲካዊ ውድባትን ሲቪክ ማሕበራት እንተሃለዎ እውን፡ ንባይቶ ከም ነጻ ጽላል ዘይኮነ ብኦሎም እትመሓደርን ብውሳኔታቶም እትቐየድ ንምግባር፡ ዘይፈንቀሉዎ እምኒ የለን። ካብ ሕጊ ወጻኢ ዝኾነ ስጉምቲ ኪዳን፡ ኣብ ባይቶ ንምድጋም ኣብ ካልኣይ ስራዕ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ብምምጻእ፡ ነቲ እዋናዊ መስርሕ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣንፈት ኣትሒዝካ መሪር ቃልሲ እተካይደሉ ኣጀንዳታትን መደባትን ኣብ ክንዲ ምስራዕ፡ ኣብ ጉዳይ ዲሞክራሲ ዕንክልል ንምባል ተመሪጹ። መሪሕነት ባይቶ ነዚ ጉዳይ እዚ ብሕጊ ንምፍታሕ፡ ናይ ሕጊ ኪኢላታት ዝሓቆፈት ኮሚቴ ብምጥያሽ፡ ኣብ ቻርተርን ሕገ ህንጻ ባይቶ ተመስሪቶም መቅጽዒ ንክምጽኡ መምርሒ ተዋሂቡዎም ፈቲሾም መቅጽዒ ዓንቀጽ ከም ዘየለ ኣረጋጊጾም። ኮይኑ ግን ብኪዳን ዝተጠመቐ መሪሕነት ባይቶ፡ ካብ ሕጊ ወጻኢ ዘይፍትሓዊ ዘይዲሞክራሲያዊ ፍታሕ እንሆልኩም ካብ ጁባይ ኣምጽኤልኩም ኢሉ፡ ንዲሞክራሲ ካብ ኣባልነት ባይቶ ንሓደ ዓመት ንክድስክል ብድምጺ ንክውሰን ገይሩ። በዚ መሰረት ከኣ፡ ሕቶ ዲሞክራሲ ንባይቶ ኣውሪዶም፡ ነቲ ንሶም ዝወሰዱዎ ስጉምቲ ንክቅበል ብምድፍኦም፡ ኣብ ባይቶ ከቢድ ጸገም ተፈጠሩ ከም ዝነበረን ገና ከምዘይተፈትሑን ይፍለጥ። ውድብ ዲሞክራሲ እቲ ዝዓበየ ንህዝቢን ሃገርን ኤርትራ ዘብርስ ዘሎ ስርዓት ህግደፍ

ምውጋድ ቀንዲን ወሳኒን ዕማም ምኒኑ ብምእማን፡ ውዳቤ ህዝቢ ተጠናኪሩ ስርዓት ህግደፍ ኣብ ዝውገደሉ ቃልሲ መሪሕ ተራ ንክጸወት፡ ነቲ ዘይፍትሓዊ ውሳኔ ባይቶ ተቐቢሉ ወጺኡ። ከምኡ እውን፡ ክሳብ እዛ ዕለት'ዚ ኣ ንሓድነት ባይቶ ዝፈታተን ጽሑፋት ኮነ ምንቅስቓሳት ኣየካየደን።

መሪሕነት ባይቶ፡ በዚ ዝሓዞ ዘይፍትሓዊን ደሞክራሲያውን ኣካይዳኡ፡ ብተመሳሳሊ መንገዲ ካብ ሕጊ ወጻኢ ብዝኾነ መንገዲ፡ ንኣቦ መንበር ፈጻሚት ካብ ስልጣን ኣውሪደዮ ኢሉ ወሲኑ። ኣብ'ዚ ጉዳይ እዚ፡ ካብ ኩሉ ኩርናዓት ከቢድ ተቐውሞ ብምልዓሉ ከይፈተወ ንውሳኔኡ ክጻጽፍ ተገዲዱ እዩ። ብካልእ ሸነኽ፡ ኣብ መንጎ ላዕለዎይ መሪሕነትን ፈጻሚትን ዘይምርድዳእ ብምፍጣር፡ ነቲ ስራሕ ከኺዱዎ ብዘይምክኣሎም፡ ህጽጽ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ኣብ ወርሒ ታሕሳስ 2014 ብምክያድ፡ ነቶም ዝነበሩ ሓለፍቲን ኣሰናዳኢት ሽማግሌን ሓዊስካ ኣሰናቢቶም ሓደሽቲ ንክምረጹ ተገይሩ። ነዞም ሓደሽቲ ዝተመርጹ መሪሕነት፡ ሓላፍነት ስርሖምን ናይ ስራሕ መደቦምን ከም ዝሃቡዎም ዝፍለጥ እዩ። ኮይኑ ግን፡ በቲ ዘዋህለልናዮ ሓበሬታ መሰረት፡ ብፍላይ ኣብ ኣባላት ኣሰናዳኢት ሽማግሌ ባይቶ፡ ካብ ናይ ኪዳን ኣረኣኢያ ከም ዘይወጽኡ ተገንዚብና።

ከም ውሳኔ ህጽጽ ኣኼባ ባይቶ፡ ኣሰናዳኢት ኮሚቴ ኣብ ትሕቲ ፈጻሚት ኮይና፡ ናይ ስርሖ ሪፖርት ናብ ፈጻሚት ክተቐርብ ይግባእ፤ ንድፍታት ጉባኤ ኣዳልዮ ምስ ወደኣት ድማ፡ ናብ ፈጻሚት ባይቶ ክተቐርቦ ዝግባእ ምንባር ንግንዘብ። ኮይኑ ግን ኣሰናዳኢት ሽማግሌ ነዚ ከይዲ ብምጉሳይ ብኢደ ወነና ናይ ካልኣይ ሃገራዊ ጉባኤ ባይቶ፡ ንድፊ ሕገ ህንጻን፣ ቻርተርን፣ ሮድ ማፕን፣ ነዲፋ ናብ ህዝቢ ብኢመይል ከም ዝሰደደት ኣረጋገጸና። ብቐዳምነት ምስ ፖለቲካዊ ውድባት ተራኺቦም ንምዝታይ ዝተበጽሑ ስምምዕ እንክሉ፡ ሕጂ እውን ንጎሊ ጎሊዮም እዮም። ነዚ ጉዳይ እዚ ንምእራም ፖለቲካዊ ውድባት ብተደጋጋሚ ተመያይጦም እዮም። እቲ ናብ ህዝቢ ዝተዘርገሑ ንድፊ፡ ንሓድነት ባይቶ ዘፍርስን ከቢድ ፖለቲካዊ ኪሳራ ዘስዕብ ምኒኑ ብምግንዛብ፡ ንምእራሙ ብሕጋዊ መንገዲ እቲ ዝተዘርገሑ ሰነዳት ንክሰሓብ እንተሓተቱ እውን፡ ኣሰናዳኢት ሽማግሌን ኣባል ውድባት ኪዳንን ካልኣትን ከም ዘይተቐበሉዎን፡ እቲ ዝተዘርገሑ ከም ዘለዎ ከይተሰሓብ እንክሉ ሓዲሽ ንድፊ ንክቐርብ ሓሳቦም ከም ዘቅረቡ ይፍለጥ። ይኹንምበር ብከምዚ መንገዲ፡ እቲ ዝተዘርገሑ ሰነድ ክሳብ ዘይተሰሓብ፡ ሓዲሽ ንድፊ ክረቅቕ ከምዘይክእል ዝተፈለጠ እዩ።

ብተረድኦና፡ ኣሰናዳኢት ሽማግሌ ዝዘርገሑ ሰነድ ብቐንዱ እንታይ እዩ ዘመልክት? ከመይ ገይሩ እዩ ሓድነት ዝብትንን ፖለቲካዊ ኪሳራ ዘውርድን ንዝብል ሕቶ እንተረኣናዮ ዝሓሸ እዩ። ኣብ ንድፊ ፖለቲካዊ ቻርተር ካብ ዝሰፈረ ተበጊሱ፡ ኣብ ንድፊ ምምሕደሽ ሕጊ ህንጻ ኣብ ዓንቀጽ 13 ቁጽሪ 3ለ ሰፊሩ ካብ ዝርከብ “ሽዑ ንሽዑ ካብ ኣባልነት ዘሰርዙ ምክንያታት” ሓደ “ንሰው-ኤርትራን ሃገራዊ መለለዩታትን (National Icons) ምንሻው” ዝብል ይርከቦ። እዚ ድማ “ንሓምድ ኢድሪስ ዓዋተ ዘይቅበል ውድብ ካብ ባይቶ ንክስጎም” ዝብል ስለዝኾነ ብቀንዱ ንውድብ ዲምሓኩኤ ንምውቃዕ ተባሂሉ ዝተሰነደ ምኒኑ ዝመላክት እንተኾነ እውን፡ ንዲሞክራትክ ኣርኣኢያ ዘሎዎም ውድባትን ማህበራትን ውልቀ ሰባትን ዝምልከት እውን እዩ። ሓሳብካ ብነጻ ናይ ምግላጽ ዲሞክራሲያዊ መሰል ዓፊኑ ዝሕዝ ኣካይዳ እዚ፡ ሎሚ ኣብ መድረኽ ቃልሲ እንድሕሪ ገቢሉ

ጽባሕ ናበይ እዩ? እዚ ጉጅለ እዚ ናበይ ገጹ እዩ ዘምርሕ ዘሎ ንዝብል ሕቶ፡ ግንዛቤን ግምትን ዘውህብ እዩ። ስለዚ ነዚ ከይዲ ኣሰናዳኢት ሽማግሌ ባይቶን ኣባላት ውድባት ኪዳንን ብደቂቅ ኣጽኒዑ፡ ብሓሙሽተ ፖሎቲካዊ ውድባት ኣባላት ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ብሓባር ዘወጽኦ መግለጺ፡ ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቂ መሰረት ዝገበረ ምዃኑ ውድብ ዲሞክራሲካዊ ብምርግጋጽ፡ ናይ ደገፍ መልእኽቱ የሕልፍ። ህዝቢ ኤርትራ ነዚ ዝኸይድ ዘሎ ዘይሕጋውን ዘይዲሞክራሲያዊን ከይዲ'ዚ ብጥብቂ ክቐወምን፡ ሓድነት ባይቶ ኣብ ቦትኡ ንምምላስ በዚ ኣጋጣሚ'ዚ ይጽውዕ። ውድብ ዲሞክራሲካዊ፡ ካብ ኣባልነት ባይቶ ንሓደ ዓመት እዩ ደስኪሉ እምበር፡ ካብ ባይቶ ከም ዘይተሰጎጎ ዝፍለጥ እዩ። እንተኾነ ግን፡ ጊዜ ሃገራዊ ጉባኤ ዝካየደሉ እዋን ስለዝተጓተተ፡ እነሆ ንከባቢ ሰለስተ ዓመት ብዘይ ኣገባብ ካብ ንጥፈታት ባይቶ ደስኪሉ ይርከብ። ይኹንምበር፡ ሕጂ እውን ሓድነት ባይቶ ንምጥንኻርን ሓሳብካ ብነጻ ናይ ምግላጽ መሰል፡ ዘይድረት መሰል ኮይኑ፡ ዲሞክራሲያዊ መሰላት መሊኦም ንክረጋገጹ፡ ቃልስና ኣጠናኺርና ከም እንቅጽል፡ ደጊምና በዚ ኣጋጣሚ እዚ ንመላእ ውጽዕ ህዝቢ ኤርትራ ክነረጋግጸሉ ንደሊ።

መትከላት ዲሞክራሲካዊ ንዘልካለም ክዕንብቡ እዮም!!!
ፈጻሚት ኮሚቴ ዲሞክራሲካዊ
13 ነሐሴ 2015